

Пояснювальна записка

Модельну навчальну програму (далі - МНП) із зарубіжної літератури для 8 класу закладу загальної середньої освіти з українською мовою навчання розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про загальну середню освіту» (2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів від 30 вересня 2020 р. № 898). Ця програма є складовою частиною типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р. № 235).

Пропоновану МНП зорієнтовано на реалізацію загальної мети мовно-літературної галузі, сформульованої в Державному стандарті базової середньої освіти так: «Метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні і художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжної), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для забезпечення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень».

Відповідно до мети для базового навчання визначають такі завдання:

- залучати учнів до читання художньої літератури, розширювати коло їхніх читацьких уподобань за рахунок перлин світового красного письменства;
- вчити школярів опрацьовувати художню літературу як засіб пізнання історії, навколишнього світу та особистості;
- передати уявлення про загальну логіку перебігу історії літератури від давнини до сьогодення;
- знайомити учнів з найвизначнішими літературними напрямками та поглиблювати їхні знання про літературні жанри та художні засоби;
- розвивати вміння школярів аналітично читати художні тексти, сприймати й використовувати у безпосередній життєвій діяльності відтворені в літературі моральні цінності та оцінки, а також висловлювати власну думку щодо прочитаного;
- розвивати критичне та абстрактне мислення, а також естетичний смак;
- удосконалювати рівень володіння українською мовою, а також спілкування й читання іноземними мовами;

- виховувати толерантність до думок інших людей, зокрема представників інших культур та традицій, а також зміцнювати здатність до міжкультурного діалогу.

Концепція запропонованої МНП із зарубіжної літератури для 8 класу закладу загальної середньої освіти спирається на низку положень, які відповідають сучасним викликам літературної освіти.

1. Особистісний підхід («учнецентризм»), який передбачає передусім спрямованість навчального процесу на всебічний розвиток особистості учня/учениці, творчий розвиток і забезпечення можливостей для самореалізації учня/учениці на врахування вікових особливостей школярів.

2. Естетичний принцип. Художня досконалість творів, їхнє значення для розвитку світової культури та формування ціннісних орієнтирів – один із найважливіших критеріїв включення того чи того тексту до НМТ.

3. Поєднання класичної та сучасної літератури. Художні твори, що увійшли до НМТ, належать до шкільного літературного канону, тобто до сукупності текстів, які вже понад чверть століття вивчаються в українських школах і пройшли випробування часом. Водночас є нагальна потреба осучаснити й розширити шкільний літературний канон за рахунок тих творів світового письменства, які ще не здобули сталої наукової оцінки, але припали до душі юним читачам.

4. Репрезентативний принцип. На відміну від предмета «Українська література», який охоплює найзначніші періоди та постаті рідної літератури, предмет «Зарубіжна література» вибірково знайомить з репрезентативними взірцями різної тематики, жанрів, національних традицій тощо.

5. Підсилений етичний складник. Цей принцип у пропонованій МНП зумовлено тим, зі збільшенням свобод у суспільстві зростає потреба посилити відповідальність особистості за власний моральний вибір. І саме літературні твори з порушеними в них моральними питаннями та проблемами, дослідженням людських характерів, взаємин та суспільного життя надає для такого виховання величезні можливості, зокрема і для виховання толерантності й гуманізму. З огляду на те, що християнство має фундаментальне значення для розвитку європейської та української культури та моральних цінностей, а більшість включених до програми творів слов'янських, європейських та американських авторів у той чи той спосіб пов'язані з християнською моральною системою та образністю, до програми було введено рубрику «Біблія – духовна скарбниця людства», у якій звертається увага учнів на використання біблійних образів у світовій художній літературі та інших видах мистецтва.

6. Розширений українознавчий компонент. Традиційний для предмета «Зарубіжна література» українознавчий компонент у пропонованій МНП суттєво розширюється й концептуально доповнюється. По-перше, як і в попередніх програмах, твори зарубіжної літератури подаються у перекладах українською мовою, що збагачує українську мову учнів. По-друге, пропонована МНП включає тексти іншомовних авторів, які народились, певний час та/або все життя жили на українських територіях. Вивчення їхньої творчості слід розглядати не лише з точки зору естетичної значущості їхніх творів, а й з огляду на їхню належність багатокультурної спадщини України. Саме тому до МНП включено твори іншомовних письменників, пов'язаних з Україною. Слід наголосити. Що такі автори поєднують Україну зі світом, несуть своє уявлення про неї в інші культури.

7. Інтердисциплінарний потенціал курсу. Варто зазначити, що сучасна гуманітаристика, а також вища й шкільна освіта розвиваються в міждисциплінарній парадигмі. З огляду на це в НП враховано:

- ✓ зв'язок з предметом «Українська література», який реалізується через порівняння текстів, дослідження численних контактів українських авторів із зарубіжними, ознайомлення з працею майстрів перекладу та роботами дослідників української та зарубіжної літератур;
- ✓ перетини між українською та зарубіжною літературами у межах рубрики «Література рідного краю», репрезентованої творами регіональних письменників, які писали мовою національних меншин;
- ✓ зв'язок з вивченням іноземних мов, передусім за рахунок доручення уривків з оригіналів;
- ✓ зв'язок із всесвітньою історією та історією культури, що дозволяє вибудувати історико-культурний контекст художніх творів, що вивчаються;
- ✓ зв'язок літератури з різними видами мистецтва, що суттєво доповнює культурологічний контекст;
- ✓ зв'язок літератури з предметами природознавчого та суспільствознавчого циклів.

8. Академічна свобода вчителя. Можливості для її реалізації в рубриках НП як на рівні добору художніх творів («Зміст навчального предмета»), так і на рівні «видів навчальної діяльності».

НП містить пояснювальну записку та основну частину, у якій представлено очікувані результати навчання, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності.

У рубриці «Очікувані результати навчання» (ОРН) враховано «Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм», згідно з якими ОРН – «це компетентності, яких набувають учні на певному етапі

освітнього процесу» та які «відображають обов'язкові результати навчання (загальні, конкретні орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначеної Державним стандартом базової середньої освіти».

У рубриці «Зміст навчального предмета» представлено теми основних розділів, короткі анотації до них, рекомендоване коло читання та додаткові орієнтири для вчителя, що стосуються теорії літератури, культурного контексту, між предметних зв'язків та українознавчого потенціалу предмету. Цей змістовий компонент програми вибудовано на основі концентричного принципу, доповненого лінійними елементами: програма починається з літературних явищ давнини й завершується творами другої половини ХХ - початку ХХІ ст.

Матеріал розділу викладено від теми до теми, в яких запропоновані твори, обов'язкові до читання.

Услід за пропонованими текстами даються додаткові орієнтири для вчителя:

- теорія літератури (ТЛ), де подано терміни, що дасть змогу опанувати матеріал предмета «Зарубіжна література»;
- культурний контекст (КК) висвітлює передусім зв'язки літератури з іншими видами мистецтва та явищами культури (пов'язаний із загальною культурологічною орієнтацією предмета);
- між предметні зв'язки (МЗ) – рубрика, що вияскравлює зв'язки літературної теми з матеріалом інших навчальних предметів;
- український мотив (УМ) – рубрика, що розкриває українознавчий потенціал предмета: зв'язки зарубіжних письменників з Україною, майстерність українських перекладачів, твори іншомовних авторів, біографічно пов'язаних з українськими територіями тощо.

Види навчальної діяльності враховують традиції вітчизняної методики й включають, окрім завдань для фронтальної, групової, парної та індивідуальної роботи, також елементи онлайн-діяльності. Різноманітні види навчальної діяльності забезпечують оптимальне наближення навчального матеріалу до учня і допомагають досягти очікуваних результатів навчання.

Отже, структурні компоненти програми взаємопов'язані: очікувані результати навчання досягаються в процесі вивчення відповідних художніх текстів за допомогою рекомендованих видів навчальної діяльності.

Загалом програма спрямована на те, аби поєднати наявний досвід викладання зарубіжної літератури з концептуальними засадами та стратегіями Нової української школи, а вироблений вітчизняною методикою інструментарій – із сучасними європейськими підходами.

9 клас

Рекомендовано 1,5 години на тиждень (52,5 години на рік)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Вступ		
Учень/учениця: 1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел; коментує окремі аспекти форми почутого повідомлення. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів науково-публіцистичного стилю, зокрема фрагментарних; використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного висловлювання про історію літератури, роди літератури, літературні напрями, моральні цінності в літературі, види перекладу; логічно і послідовно презентує власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади; представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.	Що таке історія літератури? Література та інші види мистецтва. Історія літератури від античності до сьогодення; її зв'язок з історією культури. Біблія і античність – фундамент європейської культури та літератури. Роди літератури. Літературні напрями. Моральні цінності в художній літературі. Художній переклад та його культурні функції. Види перекладу. ТЛ. Поняття «історія літератури», «літературний рід», «історико-культурна доба», «літературний напрям». Поглиблення поняття «переклад». КК. Різні види мистецтва в різні історико-культурні епохи. Зв'язки між мистецькими та літературними	1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання вступної інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); дискусія про те, що таке історія літератури, моральні цінності у художній літературі; перегляд слайд-презентації щодо родів літератури та літературних напрямів, художній переклад та його види. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); створення власного висловлювання про історію літератури, роди літератури, літературні напрями, види перекладу та досягнення української перекладацької школи; презентація власних поглядів з підкріпленням доречними прикладами з прочитаних творів; завдання на порівняння перекладів літературних творів; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («історія літератури», «історико-культурна доба»,

3) <i>Висловлювання думок</i>: обстоює власну позицію щодо порушених проблем історії літератури, літератури та інших видів мистецтва, видів перекладів, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади; створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на актуальну визначену тематику. 4) <i>Мова та мовлення</i>: аналізує окремі літературні, літературознавчі явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних літературних тем і компонентів; визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між літературними творами і явищами, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень, зокрема на прикладі літературних творів.		«літературний напрям», «роди літератури» (епос, лірика, драма), поглиблення поняття «переклад»). 3) <i>Висловлювання думок</i>: Виступ з обстоюванням власної позиції; складання та обговорення переліків творів, що відображають процес історії літератури, взаємодію родів літератури, літературні напрями, різноманітність видів перекладів. 4) <i>Мова та мовлення</i>: Аналіз окремих літературних, літературознавчих явищ в усному мовленні, прочитаних текстах; застосування в мовленні літературознавчих термінів («роди літератури», «літературний напрям», «історія літератури», «переклад»); створення лінійки часу історії літератури.
ЧАСТИНА 1. БІБЛІЯ – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ЛЮДСТВА		
Учень/учениця 1) <i>Сприйняття та комунікація</i>: свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних біблійних оповідей, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність почутого/прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), ідейно- тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування; переказує біблійні оповіді Старого та Нового Заповіту докладно, стисло, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; адекватно реагує на почуте, демонструючи	1.1. Зі Старого Заповіту Давид і Соломон – ідеальні правителі «золотої доби» Ізраїльського царства. Шлях Давида від пастуха до царя. Битва Давида й Голіята; духовне значення перемоги Давида. Цар Давид – псалмоспівець. Уславлення Бога й праведної людини у псалмах Давида. Цар Соломон і побудова Єрусалимського Храму. Легендарна мудрість царя Соломона (суди царя Соломона). Моральні чесноти й вади у «Приповідках Соломона». Поетичність «Пісні пісень». 1.2. З Нового Заповіту Духовні й моральні цінності християнства в Нагірній проповіді Ісуса Христа. Любов до Бога та ближніх як основа християнського світосприйняття; сенс молитви Господньої. Послання апостолів. Уривок про любов з Першого послання апостола Павла до коринфян. Біблійні фразеологізми. Християнські мотиви в літературі та мистецтві.	1) <i>Сприйняття та комунікація</i>: Аудіювання інформації, біблійних переказів та притч; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації на сюжети Старого та Нового Заповіту; виступ щодо тематики окремих біблійних переказів; розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів виступ; складання і komponування складного плану; завдання на аналіз художніх деталей; дискусія на моральні теми, порушені у прочитаних біблійних творах. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація</i>: Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально,

розуміння комунікативних намірів співрозмовника. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> співвідносить зміст сприйнятого біблійного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним, соціокультурним, мистецьким контекстом та сучасністю; коментує власні почуття під час читання текстів Біблії і враження від прочитаного; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи християнські мотиви в літературі і мистецтві, демонструючи навички критичного мислення; формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з урахуванням прочитаного. 3) <i>Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; організовує, проводить дискусію (онлайн -дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в біблійних переказах ; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм; толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час онлайн -спілкування; визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і	<i>ТЛ.</i> Поглиблення поняття «притча», «символ». Поняття «послання». <i>КК.</i> Образи Давида і Соломона в образотворчих мистецтвах. Тіціан, Рембрандт, Рафаель, Рубенс. Кіно-та мультиплікаційні стрічки про царя Давида. Мозаїка «Проповідь Христа» у Сант-Аполлінаре-Нуове (Равенна). Нагірна проповідь на картинах Х. Ольріха, Ж.-Ж Тіссо та ін. <i>УМ.</i> Українські переклади та переспіви «Пісні пісень» <i>МЗ.</i> Література та релігія, давня історія, археологія, етнографія, фольклор.	в парах, групах); виконання завдань на порівняння (біблійних переказів та ілюстрацій до них, біблійних переказів і знятих на їх основі кінострічки або мультиплікаційної стрічки, образів Давида та Голіята, Десяти заповідей і дев'яти блаженств); створення власного висловлювання про моральні цінності в біблійних творах з урахуванням зв'язків з українською культурою та мистецтвом; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про християнські мотиви в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («послання», «проповідь», розвиток понять «притча», «мотив», «вічний образ», «символ»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, нотатки тощо); створення власного письмового тексту (розгорнута відповідь на питання, роздум про порушені в біблійних переказах питання); аналіз власних написаних текстів, редагування написаного; дискусія (онлайн-дискусія) за прочитаними біблійними переказами з обговоренням порушених в них проблем. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз та використання окремих мовних явищ у прочитаних текстах (біблійні крилаті вислови); застосування в мовленні літературознавчих термінів («притча», «послання», «вічний образ», «символ» тощо), а також біблійних фразеологізмів; пошук ключових слів та опорних словосполучень для власного висловлювання; відгук про твір мистецтва за біблійними мотивами.
--	---	--

планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок . 4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в біблійних переказах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць ; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення.		
ЧАСТИНА 2. ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ВІДРОДЖЕННЯ		
Учень/учениця 1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів античності, середньовіччя, Відродження, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Есхіла, Саффо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/прочитаних ключових епізодів, вибраних епізодів, окремих розділів творів з теми «Від античності до Відродження» (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних	2.1. З давньогрецької літератури Загальна характеристика літератури Давньої Греції. Антична лірика. Виникнення давньогрецького театру; його особливості. Антична трагедія. Есхіл (бл. 525 – 456 рр. до н. е.). Прометей закутий (уривки) Стислі відомості про автора. Загальна характеристика сюжету трагедії «Прометей закутий». Риси характеру Прометея. Образна мова твору. Функція хору в трагедії. Саффо (кінець VII – початок VI ст. до н. е.). Барвошатна владарко, Афродіто... Стислі відомості про авторку. Кохання, краса, туга – провідні мотиви поезії Саффо. Відображення світу жіночих почуттів у ліриці поетеси. Вірш «Барвошатна владарко, Афродіто...» – гімн коханню. 2.2. З давньоримської літератури Культура Римської імперії. «Золота доба» давньоримської літератури. Публій Вергілій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (вибрані пісні) Стислі відомості про автора. Задум поеми «Енеїда», її зв'язки з міфологією та героїчними поемами Гомера. Загальна характеристика її сюжету. Осуд війни та утвердження любові до батьківщини. Риси вдачі Енея; його стосунки з іншими	<i>1) Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання інформації, художніх текстів, що презентують історію літератури від античності до Відродження; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму, додаткової розповіді; розгорнути монолог або діалог з питання, що міститься в тексті); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайдпрезентації про короткі відомості про авторів творів з теми «Від античності до Відродження» (Есхіла, Саффо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра); виступ щодо тематики та проблематики творів від античності до епохи Ренесансу (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі і з використанням цитат; характеристика літературних персонажів з прочитаних творів (Прометей, Еней, Турн, Трістан, Ізольда, Ромео і Джульєтта, ліричні герої поезій Саффо, сонетів Петрарки, Шекспіра та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (Еней і Турн, Тристан і Ізольда та Ромео і Джульєтта); виконання завдань на порівняння (сонетів Данте, Петрарки, Шекспіра, поеми Гомера «Одіссея» і Вергілія «Енеїда», «Енеїди»

творів, медіатексту для подальшої інтерпретації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів Есхіла, Сапфо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра та їх перекладів; обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; розпізнає основні факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними; доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання художніх текстів; визначає специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; характеризує взаємозв'язок між темою,	персонажами. Ставлення автора до героїв. Крилаті вислови з «Енеїди». <i>ТЛ.</i> Поняття «сапфічна строфа», «драма», «трагедія», «комедія». <i>КК.</i> Сапфо в живописі (Рафаель, Г. Клімт). <i>УМ.</i> І. Франко як перекладач Сапфо. Вплив Сапфо на творчість Лесі Українки. «Енеїда» І. Котляревського. <i>МЗ.</i> Література та історія, етнографія, історія культури. 2.3. Від середньовіччя до Відродження Доба середньовіччя в історії культури. Визначальний вплив християнства на історію та культуру середньовічної Європи. Середньовічна картина світу та людини. Загальна характеристика середньовічної літератури. Роман про Тристана та Ізольду (за реконструкцією Жозефа Бед'є, уривки) Трагічне кохання Тристана та Ізольди. Характери центральних персонажів, сила їхніх почуттів. Конфлікт між почуттям та моральним обов'язком. Відображення лицарської культури у творі. Стосунки Тристана з Ізольдою та Марком. Фантастичні елементи в романі. Данте Аліґ'єрі (1265–1321). Сонет «В своїх очах вона несе Кохання...» Стислі відомості про автора. Жанр сонета у творчості Данте. Тема кохання і образ Беатріче у творчості поета. Образ коханої і культ Прекрасної Дами в сонеті «В своїх очах вона несе Кохання...». Християнські мотиви та символічні образи у вірші. <i>ТЛ.</i> Поняття «сонет». Поглиблення понять «символ», «інакомовлення». <i>КК.</i> «Тристан та Ізольда» у живописі: картини «Кінець пісні» Е.Б. Лейтона, «Тристан та Ізольда» К. Мозера, «Тристан та Ізольда» та «Божевільний Тристан» С. Далі. Музична драма «Тристан та Ізольда» Р. Вагнера. Музична п'єса «Блазень Тантрис» із циклу «Маски» К.	Вергілія та І. Котляревського); літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних творів, власних вражень від прочитаного; створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаного («хмари тегів», пост в соціальні мережі, плакат, буктрейлер, скрайбінг, постер, плакат та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа; зображувально-виражальні засоби (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення сюжетів античності, середньовіччя та Відродження в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («сапфічна строфа», «сонет», «епічна поема», «трагедія», «драма», «комедія»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Створення проєктів (літературні, дослідницькі, театральні тощо); уявні заочні та віртуальні екскурсії; перетворення текстової інформації на візуальну
---	--	--

мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); проскціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів літературних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті прочитаних творів зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому ; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читачських інтересів, демонструючи навички критичного мислення; створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт. <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо) ; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; організовує та проводить дискусію (онлайн - дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах історичних	Шимановського. Образ Данте на картині Рафаеля «Диспут». Картини «Беатріче благословенна» Д. Г. Россетті та «Данте і Беатріче» Дж. В. Вотерхауса. УМ. М. Рильський як перекладач роману про Тристана та Ізольду. Поема «Ізольда Білорука» Лесі Українки. МЗ. Література та історія, історія культури. 2.4. 3 літератури Відродження Відкриття світу й людини за доби Відродження. Повернення до культурних надбань античності. Розквіт міської та світської культури. Утвердження ідеалу гармонійної особистості. Ренесансний гуманізм. Злет мистецтв та літератури за доби Ренесансу. Франческо Петрарка (1304 –1374). Сонети 61, 132. Стислі відомості про автора. Петрарка як перший поет -гуманіст доби Відродження. Історія виникнення збірки «Книга пісень». Зображення складних любовних переживань у сонетах Петрарки. Лаура як втілення жіночого ідеалу. Відлуння ренесансних настроїв у ліриці Петрарки. Вільям Шекспір (1564 –1616). Сонети 116, 130. Ромео і Джульєтта (ключові епізоди). Стислі відомості про автора. Розвиток жанру сонета у творчості Шекспіра. Тема кохання в сонетах Шекспіра. Оспівування земної жіночої краси. Внутрішній світ ліричного героя. Історія створення «світлої трагедії» «Ромео і Джульєтта». Протиставлення саможертвовного кохання Ромео і Джульєтти непримиримій ворожнечі їхніх сімей. Зображення сили почуттів центральних героїв. Сенс фіналу твору. Ромео і Джульєтта як ренесансні герої і «вічні образи» світової літератури. <i>ТЛ.</i> Поглиблення поняття «сонет». Поняття «трагедія». <i>КК.</i> «Новий час» в образотворчому мистецтві: творчість Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаеля та ін. Ренесансна архітектура. Сікстинська капела. Кінострічки за трагедією В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта». Персонажі «Ромео і Джульєтти» у живописі (картини Ф. Хаєса, П. Рої, М. Врубеля, С.	(таблиця, схема, діаграма тощо); складання реферату, тез; інтерв'ю з літературним героєм; створення репортажів з уявних подорожей та зустрічей; доповнення/змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; створення власного письмового мовлення (опис, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за визначеною проблематикою; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, саморедагування та редагування написаного. <i>4) Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); аналіз та порівняння авторського стилю авторів прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («сапфічна строфа», «сонет», «епічна поема», «трагедія», «драма», «комедія»).
--	--	---

творів ; створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання; виконує різні ролі у груповій онлайн -комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту. 4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в художніх текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць ; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.	Далі та ін.) УМ. Сонет в українській літературі. МЗ. Література та історія, історія культури.	
ЧАСТИНА 3. ВІД БАРОКО ДО ПРОСВІТНИЦТВА		
Учень/учениця 1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, які презентують літературу від бароко до Просвітництва, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів П. Кальдерона, Дж. Донна, Мольєра, Ф. Шиллера, Й. В. Гете, їх ідейно-	3.1. З літератури бароко Історичне тло доби бароко та її провідні філософські ідеї. Барокова картина світу. Бароковий напрям у мистецтві та літературі; його найвидатніші представники. Джон Донн (1572–1631). Сонет 19. Стислі відомості про автора. Провідні мотиви збірки «Священні сонети». Духовні шукання та внутрішні протиріччя ліричного героя сонета 19. Образна система вірша. Християнські мотиви у творі.	1) <i>Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів запропонованих творів П. Кальдерона, Дж. Донна, Мольєра, Ф. Шиллера, Й. В. Гете; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований

тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів XVII–XIX ст., медіатексту для подальшої інтерпретації; визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач – текст – автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;	Педро Кальдерон де ла Барка. Сонети «Про квіти», «Ці rischi світла...» Стислі відомості про автора. Кальдерон як яскравий представник іспанського бароко. Філософські теми в поезії Кальдерона. Паралелізм природи та людського життя в сонетах. Символічний зміст образів. 3.2. 3 літератури класицизму Класицизм у мистецтві та літературі; його найзначніші риси та видатні представники. Античне мистецтво як естетичний взірці класицизму. Особливості класицистичної драми. Розквіт класицистичного театру у Франції. Мольєр (Жан Батіст Поклен, 1622– 1673). Міщанин-шляхтич. Стислі відомості про автора. Мольєр – майстер класицистичної «високої комедії». Критика вад людської вдачі та суспільного життя в комедії «Міщанин шляхтич». Риси характеру Журдена; його стосунки з оточенням. Сатира та сарказм у творі. «Міщанин-шляхтич» як класицистична комедія. 3.3. 3 літератури Просвітництва Доба Просвітництва в історії та культурі Європи: центральні ідеї, видатні мислителі, роль суспільної думки та виховання особистості в ідеології просвітників. Доба Просвітництва та Французька революція 1789–1894 рр. Найвизначніші письменники доби. Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832). Прометей. Стислі відомості про автора. Й. В. Гете – універсальний геній та засновник німецької літератури. Переосмислення давньогрецького міфу про Прометея у гетевській поезії «Прометей». Духовна незламність, позиція борця за нездолених у вірші. Просвітницькі ідеали в поезії. Фрідріх Шиллер (1759–1805). Ода до Радості Стислі відомості про автора. Дружба Гете й Шиллера. Ідеал людського братства в «Оді до радості». Моральні	прикладми та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (ліричні герої П. Кальдерона, Дж. Донна, Ф. Шиллера, Й. В. Гете, образа Журдена та інших) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв П. Кальдерона та Дж. Донна, образів Журдена і Клеонта); виконання завдань на порівняння (сонетів епохи Відродження та бароко, трагедії Есхіла з віршем Гете про Прометея; перекладів твору різними авторами, літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки, театральної вистави); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності. <i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами (Журден, Прометей); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувальновиражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в
--	---	--

визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації; комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі ; характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно - історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал; проєкціює емоційно -чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно -історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;	цінності, утверджувани у вірші. Особливості його побудови. <i>ТЛ.</i> Поняття «бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм». Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира». <i>КК.</i> Бароко і класицизм у живописі: картини П. П. Рубенса, Х. ван Р. Рембрандта, Н. Пуссена, Ж. Л. Давіда. Музика бароко (твори А. Вівальді, Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя) та класицизму (твори Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена). «Ода до Радості» Ф. Шиллера в IX симфонії Бетховена і як гімн Європейського Союзу. <i>УМ.</i> Бароко в українській культурі. Творчість Івана Георгія Пінзеля. Поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко в українському (козацькому бароко). Просвітництво в Україні. Створення Харківського університету. Василь Каразін як взірць просвітницької особистості. <i>МЗ.</i> Література та історія, міфологія, архітектура, історія культури.	літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм». Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира»). 3) <i>Висловлювання думок:</i> Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (власне висловлювання, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми, есе); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм», «сонет», «символ», «сатира»); складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів, кіл Венна та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм». Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира»).
---	---	---

пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах ; використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію ; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм ; організовує та проводить дискусію (онлайн - дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах ; добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність; демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування ; ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм . <i>4) Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в текстах художніх		
--	--	--

творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць ; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.		
ЧАСТИНА 4. З ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ ТА РЕАЛІЗМУ		
Учень/учениця <i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, які презентують літературу романтизму та реалізму, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, О. де Бальзака, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення,	4.1. Загальна характеристика романтизму та реалізму Романтизм і реалізм – потужні напрями літератури та мистецтва XIX ст. Романтична особистість та її бунт проти дійсності. Центральні романтичні мотиви. Дійсність та вигадка в реалістичних творах. Головні ознаки романтизму та реалізму; найвизначніші представники цих напрямів у літературі XIX ст. 4.2. Мозаїка романтичної поезії Крістіан Йоганн Генріх Гейне (1797– 1856). Не знаю, що сталося зі мною... На півночі кедр одинокий... Коли розлучаються двоє... Стислі відомості про письменника. Романтичні мотиви та щирість почуттів ліричного героя поезій Гейне. Поетичне трактування легенди про Лорелею у вірші «Не знаю, що стало зі мною...». Загадкова, згубна краса дівчини у творі. Романтична самотність у вірші «На півночі кедр одинокий»; мрія і дійсність у творі; прийом антитези. Грані кохання у вірші «Коли розлучаються двоє...» Віктор Марі Гюго (1802–1885). Змішані суди Стислі відомості про автора. Викриття беззаконня, несправедливості й жорстокості влади у вірші	<i>1) Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів запропонованих творів Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, О. де Бальзака; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і компоновання складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (ліричні герої Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, образи Мазепи, Гобсека, Дервіля, Фанні Мальво, Анастасі де Ресто, Максима де Трая та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, Гобсека і Максима де Трая, Фанні Мальво та Анастасі де Ресто); виконання завдань на порівняння (творів романтизму

умовні позначення, символи тощо; окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів XVII–XIX ст., медіатексту для подальшої інтерпретації; визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення; аналізує стилеві, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури; обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач — текст — автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації; комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів; співвідносить зміст літературних творів з	«Змішані суди». Співчуття до переслідуваних і гнаних у творі. Гуманістичний пафос поезії. Адам Міцкевич (1798–1855). Непевність Стислі відомості про автора. Любовні переживання у вірші «Непевність». Романтичний сум ліричного героя. Сене назви твору. 4.3. Історія та природа України в європейській романтичній поезії Джордж Гордон Байрон (1788–1824). Поема «Мазепа». Стислі відомості про автора. Історія написання поеми «Мазепа». Особливості побудови сюжету твору та його історичний контекст. Романтичне кохання в поемі; образи молодого Мазепа та його коханої. Байронічний герой. Природа у творі. Тема війни та образ Карла XII. Ознаки романтизму в поемі. Міхай Емінеску (1850–1889). Буковині Стислі відомості про автора. М. Емінеску та Буковина. Образ Буковини та її природи у вірші «Буковині». Романтичні настрої та мотиви у творі. Внутрішній світ ліричного героя. 4.4. З літератури реалізму XIX ст. Оноре де Бальзак (1799–1850). Гобсек Стислі відомості про автора. О. де Бальзак і Україна. Руйнівна сила влади грошей у повісті «Гобсек» та її втілення в образі Гобсека. Гобсек – скнара-філософ; протиріччя його образу та його узагальнено-символічний зміст. Протиставлення морально хворого аристократичного суспільства світу чесних і скромних «маленьких людей» у творі. Образ оповідача; функції портрету, інтер'єру та художньої деталі в повісті. Зміст фіналу твору. Т.Л. Поняття «романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр». Поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача»,	та реалізму; перекладів твору різними авторами; зображення Мазепа в поемі Байрона з історичними даними про гетьмана; літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності. 2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами (Мазепа, Гобсек, Дервіль); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувальновиражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр»; поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача», «ліричний герой», «антитеза»).
---	---	--

історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі; характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів, епох і культур, зважаючи на культурноісторичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал; проскціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур; пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел; на основі прочитаного створює власний або	«ліричний герой», «антитеза». <i>КК.</i> Романтизм і реалізм в європейському образотворчому та музичному мистецтві. Пісня «Лорелея» Ф. Ліста. Образ Мазепи у творчості В. Гюго, Ю. Словацького та ін. письменників. Постать Мазепи в європейському живописі (Т. Жеріко, Ф. В. Е. Делакруа, Л. Буланже та ін.). <i>УМ.</i> Битва під Полтавою та постать Мазепи в українській культурі. М. Емінеску в Чернівцях; його подорожі Україною. Пам'ятник Емінеску в Чернівцях. О. де Бальзак і Україна. Житомирський літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака у Верхівні. Творчість А. Міцкевича в перекладах українських письменників. <i>МЗ.</i> Література та історія, природознавчі та суспільні науки.	<i>3) Висловлювання думок:</i> Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (власне висловлювання, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми, есе); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. <i>4) Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм», «сонет», «символ», «сатира»); складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів, кіл Венна та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр»; поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача», «ліричний герой», «антитеза»).
---	--	---

колективний медійний продукт; <i>3) Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм ; організовує та проводить дискусію (онлайн - дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах ; добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність; демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування; ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм . 4) Мова та мовлення: аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць ; взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує		
--	--	--

і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.		
ЧАСТИНА 5. ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ XX–XXI СТ.		
Учень/учениця <i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання; відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів з літератури XX–XXI ст., акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті; обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів XX–XXI ст., їх ідейнотематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця; переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування; самостійно складає і компоує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, ліричних героїв поезії, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) прихованої інформації, передає прихований зміст почутого; окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури; визначає основну мету та прогнозує наміри	5.1. З літератури доби революцій, світових війн та тоталітаризму Зв'язок художньої літератури з історією XX та XXI ст.; її гуманістичний пафос. Розмаїття художніх напрямів і стилів. Ярослав Гашек (1883–1923). Пригоди бравого вояка Швейка. Глава VII. Швейк іде на війну. Стислі відомості про автора. Я. Гашек і Україна. Історія створення роману «Пригоди бравого вояка Швейка». Сатиричне зображення Австро-Угорської імперії у творі. Сміх як зброя критики імперської Першої світової війни. Бравий вояка Швейк, його винахідливість, оптимізм і засоби внутрішнього спротиву війні. Маски блазня й удаваного наївного дурня в образі Швейка. Мартін Німеллер (1892–1984). «Коли вони прийшли за соціалдемократами...» Стислі відомості про автора; його досвід боротьби проти нацизму, перебування в нацистських концтаборах та активної участі в антивоєнному русі після Другої світової війни. Питання морального вибору та відповідальності, суспільної солідарності з жертвами політичних переслідувань та спротиву тоталітарній владі у вірші «Коли вони прийшли за соціал-демократами...». Особливості побудови твору. Верлібр. Генріх Белль (1917–1985). «Подорожній, коли прийдеш у Спа...» Стислі відомості про автора. Викриття руйнівної сили нацизму, страшних наслідків Другої світової війни та катастрофічної розплати за неї німецького народу в оповіданні «Подорожній, коли прийдеш у Спа...». Критика шкільного виховання,	<i>1). Сприйняття та комунікація:</i> Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів: Я. Гашека, М. Булгакова, В. Дж. Голдінга, А. Маргула-Шпербера, М. Німеллера, Г. Белля, С. Лема, К. Функе; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і компоування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (ліричні герої поезій А. Маргула-Шпербера, М. Німеллера, образи Швейка, Шарікова, професора Преображенського, Швондера, Ральфа, Роха, Джека, Саймона, Йони Тихого, Меггі та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом); порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв А. Маргула Шпербера, М. Німеллера; професора Преображенського та Швондера); виконання завдань на порівняння (перекладів твору різними авторами; зображення Першої світової війни, Другої світової війни з історичними даними; літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); пошук прикладів елементів маніпуляції та пропаганди в суспільстві при аналізі зображення історії у дзеркалі творів Я. Гашека, М. Німеллера, М. Булгакова, В. Дж. Голдінга, А. Маргула-Шпербера, Г. Белля; власне висловлювання з використанням

співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння; розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди; обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач — текст — автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту; знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; <i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i> застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів; співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні	зіпсованого нацистською ідеологією. Психологічний та символічний підтекст художніх деталей в оповіданні. Функція головної цитати у творі. Вільям Джеральд Голдінг (1911–1993). Володар мух (ключові епізоди) Стислі відомості про письменника. Задум роману, його історико-культурний контекст та притчово-філософський характер. Специфіка відображення досвіду тоталітаризму в «Володарі мух». Образи Ральфа, Роха, Джека та Саймона у творі; їхній алегоричний зміст. Дитяча «острівна демократія» як критика вад західної цивілізації. Традиції антиробінзонади та антиутопії у творі. Сенс фіналу. 5.2. XX ст. у дзеркалі творів іншомовних авторів з України Альфред Маргул-Шпербер (1897–1967). Про назву концтабору Бухенвальд Стислі відомості про письменника. А. Маргул-Шпербер і Чернівці. Трагедія Голокосту в поезії А. МаргулаШпербера «Про назву концтабору Бухенвальд». Паралелі між українською та німецькою «географією» у творі. Протиріччя між природою й історичною травмою у вірші. Образність твору. Михайло Булгаков. Собаче серце або Станіслав Лем. Із «Зоряних щоденників Йони Тихого» (Подорож одинадцята) (1 твір на вибір учителя). Михайло Булгаков (1891–1940). Собаче серце. Стислі відомості про письменника. М. Булгаков і Київ. Повість «Собаче серце» – гостра політична сатира на більшовицьку революцію 1917 р. та спричинені нею суспільні перетворення. Критика ідеологічної концепції створення «нової людини» та «нового суспільства» у сатиричній повісті. Центральні персонажі та їхній символічний зміст. Осмислення ролі інтелігенції у (після) революційних потрясіннях країни. Символічний зміст фіналу. Фантастичні та гротескні елементи в повісті.	засобів художньої виразності. <i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i> Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («верлібр». поглиблення понять «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст», «символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі», «постмодернізм»). <i>3) Висловлювання думок:</i> Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика епохи, характеристика персонажу, ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення / змінювання /
--	--	---

судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду; характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); проскціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо; розпізнає в тексті літератури, зображувальновиражальні засоби, ознаки авторського стилю; характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому; пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; робить аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти; використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт; 3) <i>Висловлювання думок:</i> передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію ; записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;	Станіслав Лем (1921–2006). Із «Зоряних щоденників Йони Тихого» (Подорож одинадцята) Стислі відомості про письменника. С. Лем і Львів. Стисла характеристика циклу «Зоряні щоденники Йони Тихого». Фантастичні мандрівки головного героя як віддзеркалення реалій ХХ ст. Критика суспільства, побудованого на недовірі людей одне до одного, підозрах і доносах у «Подорожі одинадцятій». Літературна форма оповіді. Риси характеру головного героя. Гумористичні й сатиричні елементи у творі. 5.3. Література як сюжет літератури. Художні твори межі ХХ–ХХІ ст. Корнелія Функе (нар. 1958 р.). Чорнильне серце (ключові епізоди). Стислі відомості про авторку. Постмодерністська концепція «світу як тексту» у казці «Чорнильне серце». Перетини кордонів між реальністю та друкованим текстом; образи Мерті та її батька як посередників між книгою та світом. Загартування характеру дівчинки у випробуваннях під час неймовірної мандрівки. Перемога над злом у творі. <i>ТМ.</i> Поняття «верлібр», загальне уявлення про поняття «постмодернізм». Поглиблення понять «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст», «символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі». <i>КК.</i> Перша світова війна в живописі О. Дікса. Кінострічка «Бравий солдат Швейк» (1957, реж. Карел Стекли). Друга світова війна очима художника Ф. Нуссбаума (картини «Тріумф смерті», «У таборі» тощо). Кіноекранізації та анімаційний фільм за «Зоряними щоденниками Йони Тихого». Кінофільм «Чорнильне серце» (реж. Іен Софтлі, 2007 р.) за однойменною книжкою Корнелії Функе. <i>УМ.</i> Я. Гашек у Києві. Галицькі шляхи Швейка. Історія українських перекладів «Пригод бравого вояка Швейка» Я. Гашека. Пам'ятники Швейку в Україні. М. Булгаков і Україна. Літературномеморіальний музей М. Булгакова в Києві. Пам'ятник письменнику в Києві.	створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного. 4) <i>Мова та мовлення:</i> Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («верлібр», «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст», «символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі», «постмодернізм»); складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші), складання власного щоденника.
--	--	---

складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм ; організовує та проводить дискусію (онлайн - дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах ; вирізняє прояви маніпулятивних впливів та уникає їх; виконує різні ролі у груповій онлайн -комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування . <i>4). Мова та мовлення:</i> аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо -образне, асоціативне мислення; використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; використовує знання про системність мовних, літературних явищ для вдосконалення власного мовлення.	А. Маргул-Шпербер і Чернівці. Петро Рихло як перекладач та популяризатор німецькомовної поезії Буковини. Меморіальна дошка Станіславу Лему та присвячений йому мурал у Львові. <i>МЗ.</i> Література та історія, суспільні науки, історія культури.	
--	---	--